

รายงานการเดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน
“กิจกรรมการบรรยายแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านโบราณคดี”
ณ มหาวิทยาลัยฟู้ตั้น และพิพิธภัณฑ์เซี่ยงไฮ้ นครเซี่ยงไฮ้
พิพิธภัณฑ์และแหล่งโบราณคดีในมณฑลซานตง และมณฑลชูโจว
ระหว่างวันที่ ๘ – ๑๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๖๘

จัดทำโดย

นางสาวสุกมาศ ดวงสกุล นักโบราณคดีชำนาญการพิเศษ
นางสาวเมริกา สงวนวงษ์ นักโบราณคดีชำนาญการ
กลุ่มวิจัยและพัฒนาทางโบราณคดี กองโบราณคดี

รายงานการเดินทางไปราชการ ณ สาธารณรัฐประชาชนจีน

๑. หัวข้อ “การบรรยายแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านโบราณคดี ณ มหาวิทยาลัยฟู้ตัน นครเซี่ยงไฮ้”

๒. วัตถุประสงค์

เพื่อบรรยายและแลกเปลี่ยนทางวิชาการโบราณคดีกับนักวิชาการด้านเครื่องปั้นดินเผาของจีน เป็นโอกาสในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างนักโบราณคดีไทยและจีน แสดงให้เห็นถึงศักยภาพของนักโบราณคดีไทย อีกทั้งยังช่วยประชาสัมพันธ์งานวิจัยและการค้นพบทางโบราณคดีของไทยให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น การเข้าร่วมกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านโบราณคดีไทย - จีน จึงเป็นโอกาสสำคัญในการพัฒนาองค์ความรู้ สร้างความร่วมมือ และส่งเสริมการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของทั้งสองประเทศ

๓. กำหนดการ

วันที่ ๘ - ๑๓ เมษายน ๒๕๖๘

๔. สถานที่

มหาวิทยาลัยฟู้ตัน (Fudan University) พิพิธภัณฑ์เซี่ยงไฮ้ (Shanghai Museum) นครเซี่ยงไฮ้ และพิพิธภัณฑ์และแหล่งโบราณคดีมณฑลซานตง สาธารณรัฐประชาชนจีน

๕. หน่วยงานผู้จัด

คณะมรดกวัฒนธรรมและพิพิธภัณฑ์สถานวิทยา มหาวิทยาลัยฟู้ตัน (Fudan University)

๖. หน่วยงานสนับสนุน

พิพิธภัณฑ์เซี่ยงไฮ้ พิพิธภัณฑ์มณฑลซานตง พิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีเจิ้งโจวหยา มหาวิทยาลัยซานตง พิพิธภัณฑ์เมืองซูโจว

๗. กิจกรรม

๗.๑ การบรรยายแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านโบราณคดี

๑) การบรรยาย เรื่อง “วัฒนธรรมบ้านเก่า: วัฒนธรรมสมัยหินใหม่ในภาคตะวันตกของประเทศไทยและความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมร่วมสมัย” โดย นางสาวสุภามาศ ดวงสกุล ณ มหาวิทยาลัยฟู้ตัน ในวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘

๒) การบรรยาย เรื่อง “ตามรอยกลองมโหระทึก : เครื่องดนตรีแห่งอำนาจและศรัทธา” โดย นางสาวเมธิกา สงวนวงศ์ ณ มหาวิทยาลัยฟู้ตัน ในวันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘

๓) การบรรยาย เรื่อง “เครื่องถ้วยจีนที่พบในแหล่งโบราณคดีของประเทศไทย” โดย นางสาวสุภามาศ ดวงสกุล ณ พิพิธภัณฑ์เซี่ยงไฮ้ ในวันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๘

๗.๒ การศึกษาแหล่งโบราณคดี พิพิธภัณฑสถาน และแลกเปลี่ยนข้อมูลทางโบราณคดีระหว่าง
นักวิชาการไทยและจีน

- ๑) ศึกษาข้อมูลและการดำเนินงานทางโบราณคดีของแหล่งเรือจมโบราณจากปากแม่น้ำแยงซี หมายเลข ๒ ณ สถานที่เคลื่อนย้ายแหล่งเรือจมมาติดตั้งเพื่อปฏิบัติงานขุดค้นบนบกและอนุรักษ์เรือโบราณและโบราณวัตถุ
- ๒) ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑสถานหลินชานตง
- ๓) ศึกษาข้อมูลและการดำเนินงานขุดค้นที่แหล่งโบราณคดีในวัฒนธรรมต้าเหวินโข่ว (Dawenkou culture) มณฑลซานตง ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดียุคก่อนประวัติศาสตร์ในลุ่มน้ำฮวงเหอ ที่ใช้ภาชนะดินเผาสามขา และพัฒนาขึ้นก่อนวัฒนธรรมหลงชาน (Pre - Longshan culture) ดำเนินการขุดค้นโดยมหาวิทยาลัยซานตง
- ๔) ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑสถานประจำแหล่งโบราณคดีเจิ้งจีอหยา (Chengziya) มณฑลซานตง ซึ่งเป็นแหล่งโบราณคดีสำคัญของวัฒนธรรมหลงชาน (Longshan culture) ในลุ่มน้ำฮวงเหอ
- ๕) ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ และศูนย์อนุรักษ์โบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑสถานเซียงไฮ้
- ๖) ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑสถานเมืองซูโจว

๘. คณะผู้แทนไทย

๑. นางสาวสุภมาศ ดวงสกุล
นักโบราณคดีชำนาญการพิเศษ ผู้อำนวยการกลุ่มวิจัยและพัฒนางานโบราณคดี กองโบราณคดี
๒. นางสาวเมริกา สวงนวงษ์
นักโบราณคดีชำนาญการ กลุ่มวิจัยและพัฒนางานโบราณคดี กองโบราณคดี

๙. สรุปสาระของกิจกรรม

เป็นกิจกรรมการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และกระบวนการศึกษาวิจัยทางโบราณคดีระหว่างนักวิชาการของกรมศิลปากรกับนักวิชาการชาวจีนจากมหาวิทยาลัยฟู้ตัน มหาวิทยาลัยซานตง พิพิธภัณฑสถานเซียงไฮ้ และหน่วยงานอื่นๆ ที่ศึกษาวิจัยและอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมของประเทศจีน ซึ่งประกอบด้วยกิจกรรมการบรรยายทางวิชาการ และการเดินทางไปศึกษาแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุต่างๆ โดยมีสาระสำคัญในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านต่างๆ ดังนี้

- ๑) เครื่องปั้นดินเผาของไทยและจีนตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงสมัยประวัติศาสตร์ซึ่งเครื่องปั้นดินเผาจากแหล่งเตาสำคัญของจีนมีการผลิตและส่งออกมายังดินแดนประเทศไทย
- ๒) องค์ความรู้เรื่องการปฏิบัติงานโบราณคดีภาคสนามและการเตรียมการพัฒนาแหล่งโบราณคดีของนักโบราณคดีจีน
- ๓) องค์ความรู้เรื่องการจัดการพิพิธภัณฑสถาน การวิเคราะห์ และการอนุรักษ์โบราณวัตถุประเภทต่างๆ
- ๔) กระบวนการขุดค้นแหล่งเรือจม การวิเคราะห์ การอนุรักษ์โบราณวัตถุ และการจัดการหลักฐานที่ได้จากแหล่งเรือจม

ผลจากการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ระหว่างนักวิชาการทั้งสองประเทศ ช่วยสร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างทั้งสองดินแดนที่มีมาตั้งแต่ยุคอดีตผ่านการถ่ายทอดรูปแบบเครื่องปั้นดินเผาในยุคแรกและการส่งออกเครื่องปั้นดินเผาจากจีนมายังประเทศไทยผ่านการค้าและบรรณาการในระยะต่อมา และนำไปสู่การกำหนดแนวทางที่จะร่วมมือกันดำเนินการศึกษาวิจัยทางโบราณคดี โดยเฉพาะในด้านองค์ความรู้เรื่องเครื่องปั้นดินเผาของจีน ซึ่งทางมหาวิทยาลัยฟู้ตันเป็นสถาบันที่มีบุคลากรที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญและมีประสบการณ์ในด้านนี้ และสนใจร่วมมือกับฝ่ายไทยทำการศึกษาวิจัยความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีนผ่านการส่งออกเครื่องถ้วยจีนมายังดินแดนประเทศไทย

๑๐. ข้อเสนอแนะจากการจัดกิจกรรม

๑) การเดินทางไปแลกเปลี่ยนทางวิชาการโบราณคดีในครั้งนี้ เป็นผลสืบเนื่องมาจากการได้แลกเปลี่ยนข้อมูลด้านเครื่องปั้นดินเผาจีนและเครื่องปั้นดินเผาไทยที่พบในแหล่งโบราณคดีประเทศไทยระหว่างนักโบราณคดีกรมศิลปากรและคณะนักวิชาการด้านเครื่องปั้นดินเผาจีนจากมหาวิทยาลัยฟู้ตันเมื่อเดือนมกราคม ๒๕๖๘ จนนำไปสู่การเชิญนักโบราณคดีไทยให้เดินทางไปบรรยายแลกเปลี่ยนและศึกษาแหล่งวัฒนธรรมในประเทศจีน พร้อมทั้งหารือในเบื้องต้นถึงแนวทางความร่วมมือกันในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับเครื่องปั้นดินเผาจีนที่พบในแหล่งโบราณคดีสำคัญของประเทศไทย ซึ่งความรู้และความเชี่ยวชาญเฉพาะทางของนักวิชาการด้านเครื่องถ้วยจีนจะช่วยสนับสนุนนักโบราณคดีของไทยในการวิเคราะห์และแปลความหลักฐานเครื่องถ้วยจีนที่พบในประเทศไทยได้อย่างถูกต้องแม่นยำมากยิ่งขึ้น จึงสมควรพัฒนาความร่วมมือการศึกษาวิจัยในลำดับต่อไป โดยหัวข้อที่สมควรดำเนินการศึกษาร่วมกัน คือ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างไทยและจีนในสมัยอยุธยาผ่านการวิเคราะห์เครื่องถ้วยจีนที่พบจากแหล่งโบราณคดีที่เกี่ยวข้องของประเทศไทย

๒) นอกจากการศึกษาวิจัยทางโบราณคดีร่วมกันในข้อ ๑ แล้ว ในอนาคตควรพัฒนาความร่วมมือโดยการเชิญนักวิชาการผู้เชี่ยวชาญด้านเครื่องปั้นดินเผาของจีน มาถ่ายทอดความรู้ให้กับนักโบราณคดีและภัณฑารักษ์ของกรมศิลปากร ซึ่งทางมหาวิทยาลัยฟู้ตันยินดีให้ความร่วมมือดังกล่าว

๓) การพัฒนาห้องปฏิบัติการและบุคลากรด้านโบราณคดี ผลการจากการแลกเปลี่ยนความรู้และศึกษาดูงานห้องปฏิบัติการทั้งการวิเคราะห์และอนุรักษ์หลักฐานทางโบราณคดี ทำให้ทราบว่าปัจจัยทั้งงานวิชาการโบราณคดีของจีนก้าวหน้าไปอย่างมาก คือการสนับสนุนภารกิจการวิเคราะห์วิจัยรวมถึงการอนุรักษ์หลักฐานทางโบราณคดีโดยรัฐบาลจีน จึงเป็นความจำเป็นที่กรมศิลปากรควรให้ความสำคัญและพัฒนาห้องปฏิบัติการทางโบราณคดีให้มีอุปกรณ์และเครื่องมือที่จำเป็นครบถ้วนและทันสมัย สามารถตอบสนองภารกิจด้านการวิเคราะห์ วิจัยหลักฐานทางโบราณคดี และอนุรักษ์โบราณวัตถุ รวมไปถึงการพัฒนาบุคลากรให้สามารถประยุกต์ใช้อุปกรณ์ และเทคนิควิธีการต่าง ๆ ทำการวิเคราะห์วิจัยในงานโบราณคดีได้ ซึ่งจะก่อให้เกิดองค์ความรู้เพิ่มเติม และทำให้นักโบราณคดีของกรมศิลปากรพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถให้เท่าเทียมนานาชาติ

นางสาวสุมาต ดวงสกุล นักโบราณคดีชำนาญการพิเศษ

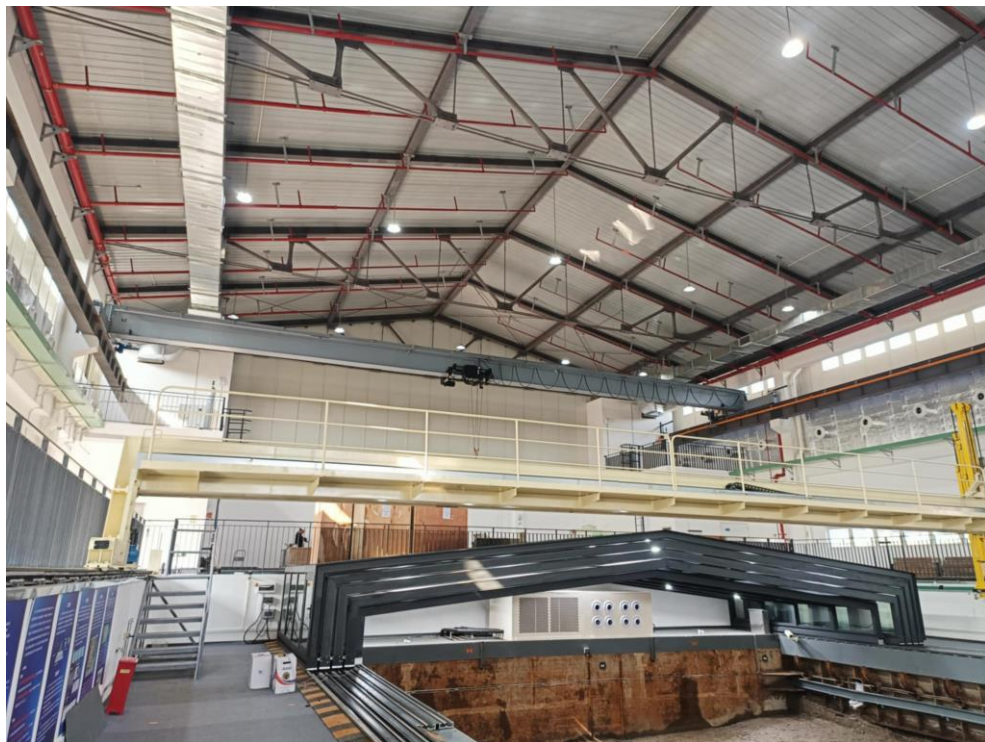
นางสาวเมริกา สงวนวงษ์ นักโบราณคดีชำนาญการ

ผู้สรุปข้อมูลการเดินทาง

ภาพประกอบ

การศึกษาข้อมูลและการดำเนินงานชุดค้นเรือสินค้าโบราณที่เคลื่อนย้ายจากแหล่งเรือจมในปากแม่น้ำแยงซี หมายเลข ๒
เพื่อมาดำเนินการชุดค้นศึกษาบนบก ณ เมืองเซี่ยงไฮ้

อาคารปฏิบัติการชุดค้นและอนุรักษ์หลักฐานที่เคลื่อนย้ายเรือจมมาดำเนินการชุดค้นศึกษา

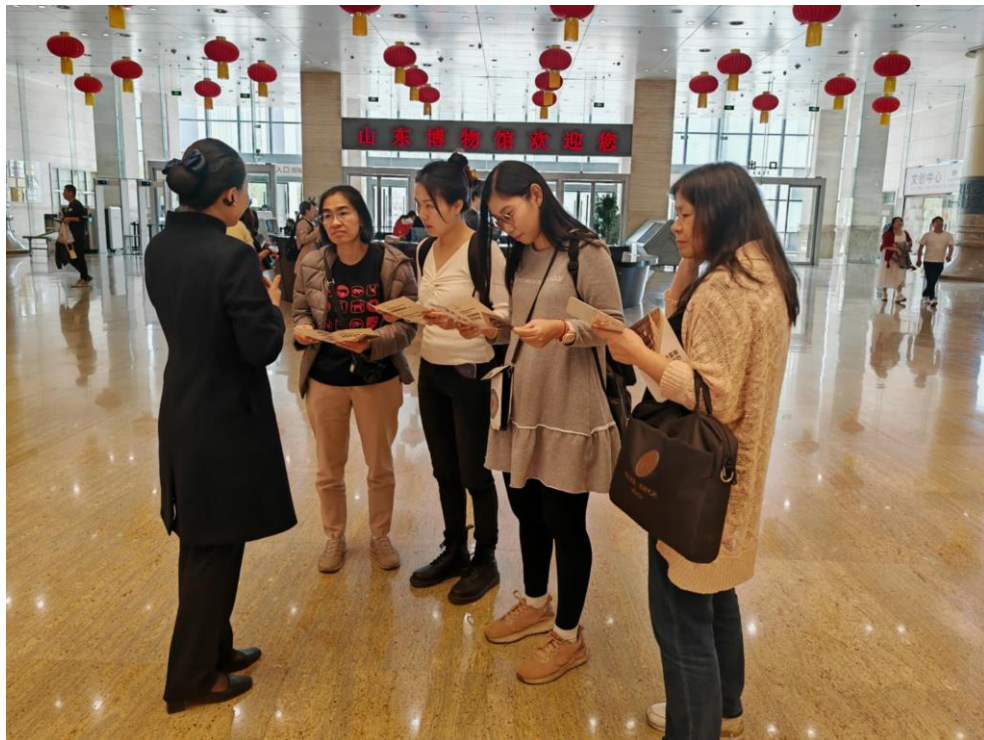
โปสเตอร์ประชาสัมพันธ์การบรรยาย ณ มหาวิทยาลัยฟู้ตัน

การบรรยายแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านโบราณคดี เรื่อง “วัฒนธรรมบ้านเก่า: วัฒนธรรมสมัยหินใหม่ในภาคตะวันตกของประเทศไทยและความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมร่วมสมัย” โดย นางสาวสุภาภา ดวงสกุล ณ มหาวิทยาลัยฟู้ตัน (วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘)

การบรรยายแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านโบราณคดี เรื่อง “ตามรอยกลองมโหระทึก : เครื่องดนตรีแห่งอำนาจและศรัทธา” โดย นางสาวเมริกา สงวนวงษ์ ณ มหาวิทยาลัยฟู้ตัน (วันที่ ๙ เมษายน ๒๕๖๘)

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑ์มณฑลซานตง

การบรรยายแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านโบราณคดี เรื่อง “เครื่องถ้วยจีนที่พบในแหล่งโบราณคดีของประเทศไทย”
โดย นางสาวสุภามาส ดวงสกุล ณ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่ (วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๘)

การบรรยายแลกเปลี่ยนทางวิชาการด้านโบราณคดี เรื่อง “เครื่องถ้วยจีนที่พบในแหล่งโบราณคดีของประเทศไทย”
โดย นางสาวสุภามาส ดวงสกุล ณ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่ (วันที่ ๑๒ เมษายน ๒๕๖๘)

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑ์มณฑลซานตง

ศึกษาข้อมูลการขุดค้นแหล่งโบราณคดีในวัฒนธรรมต้าเหวินโข่ว ดำเนินการขุดค้นโดยมหาวิทยาลัยซานตง

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีในวัฒนธรรมต้าเหวินໂຂ່ว ดำเนินการขุดค้นโดยมหาวิทยาลัยชานตง

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีในวัฒนธรรมต้าเหวินໂຂ່ว ดำเนินการขุดค้นโดยมหาวิทยาลัยชานตง

ศึกษาโบราณคดีที่ห้องปฏิบัติการสนามแหล่งโบราณคดีในวัฒนธรรมต้าเหวินໂຂ່ວ ดำเนินการชุดค้นโดยมหาวิทยาลัย
ชานตง

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีเจิ้งจื่อหย่า (วัฒนธรรมหลงชาน) มณฑลชาน
ตง

ศึกษา

ข้อมูล

แหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีเจิ้งโจวหยา มณฑลซานตง

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุในพิพิธภัณฑ์แหล่งโบราณคดีเจิ้งโจวหยา มณฑลซานตง

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่

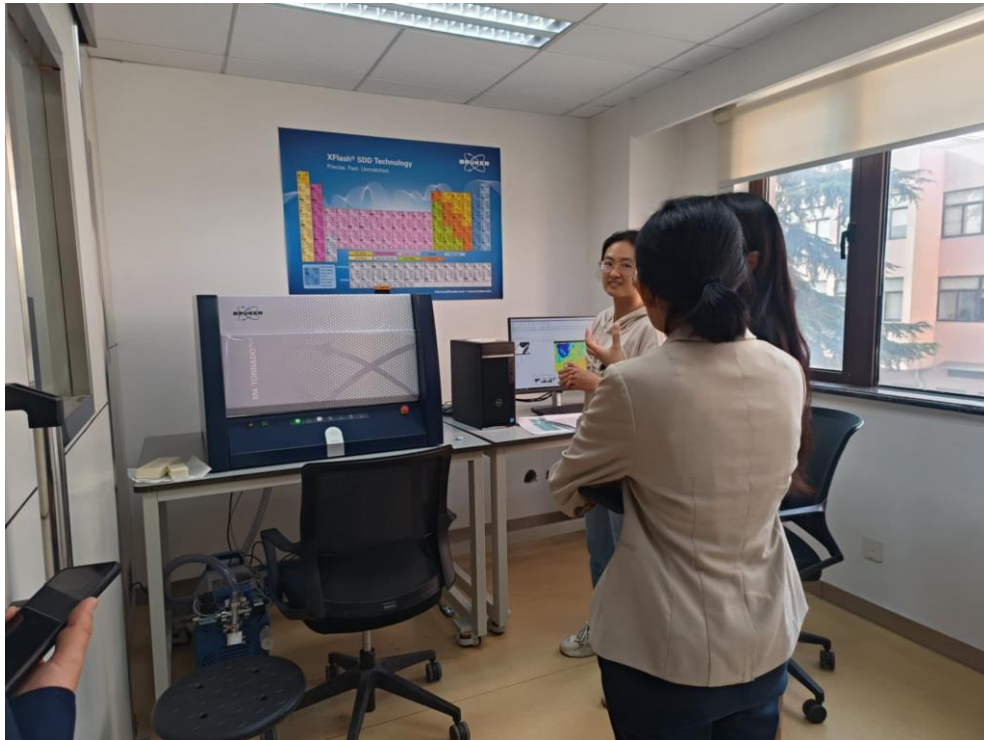
ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดี โบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่

ศึกษาวิธีการอนุรักษ์โบราณวัตถุ ณ ศูนย์อนุรักษ์โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่

ศึกษาวิธีการวิเคราะห์โบราณวัตถุ ณ ศูนย์อนุรักษ์โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่

ศึกษาวิธีการอนุรักษ์โบราณวัตถุประเภทเครื่องปั้นดินเผา ณ ศูนย์อนุรักษ์โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑ์เชียงใหม่

ศึกษาวิธีการอนุรักษ์โบราณวัตถุประเภทสำริด ณ ศูนย์อนุรักษ์โบราณวัตถุ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติ เชียงใหม่

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑ์เมืองซูโจว

ศึกษาข้อมูลแหล่งโบราณคดีและโบราณวัตถุ ณ พิพิธภัณฑ์เมืองซูโจว